SELMA ONATER DARMSTADT

Benim göç hikayem!

Bir yıl kadar anne babadan ayrı anneanne evinde yaşamış ve bir gece ansızın, hiç beklemediğimiz, tahmin bile edemediğimiz o gece anne ve babam geri gelmişlerdi. Bizlere sarılıyor, ağlıyor ve şükrediyorlardı. Anlam veremedim bu davranışlarına. Sonra öğrendim tabii sebebini.

Göç denilince içimi bir sızı kaplar. Aslında yeniliği seven, değişiklikten hoşlanan biri olarak bu duyguya anlam veremezdim, göçle üç tanışıklığım olmasaydı.

Evet, yeni diyarlara atılan her adım bizleri doğup büyüdüğümüz topraklardan koparır. Göç etmek zorunda kalmak da insanı doğduğu, yetiştiği, anılarını biriktirdiği o topraklardan koparıp hiç bilmediği topraklara atar. Bu satırları yazarken hüzünlendim yine. Oysa ne kadar küçüktüm göç ile ilk karşılaştığımda. O anları hatırlamıyorum çünkü henüz yedi aylık bir bebektim. Ama o eksiklik hep içimde durur ve duracak. Çünkü yaşanan duygular asla unutulmaz! O an ne yaşadığının farkında olmasan da.



Tam da anneme, yanımda olmasına, sevgisine ihtiyacım olduğu zamanlardı. Bebektim, hatırlamıyorum! Annem geleceğimizi iyi inşa etmek için küçücük yavrusunu kayınvalidesine emanet etmek ve o fakirlikten kurtulmak, belki bir ev, belki bir tarla, belki bir araba parası biriktirip geri dönmek için beni, ilk göz ağrısını, daha süt kokan yavrusunu "***ne yer ne içer***" diye düşünmüş*(!)* olsa da emanet edip gurbete göç etmek mecburiyetinde kalmıştı. Nedeni de bebeğini gelecekte kimseye muhtaç etmemek, onu iyi şartlarda yetiştirmekti.

O yaşta bugünden daha çok ihtiyacım vardı kendisine. "***Evlat ne kadar tatlı***" denilir ve evlat sevgisi hiçbir şeyle değiştirilemez, o yaşta bir evlat hiç kimseye emanet edilemez. Ama göç tüm bu inançları yıktı. Nice bebekleri annelerinden, nice eşleri eşlerinden, nice insanları topraklarından kopardı, ayırdı.

Bana anlatıldığına göre 3 yıl sonra annem geldiğinde, beni babaanneme "***anne***" derken bulmuştu. Hatırlamıyorum. O ne hissetmişti, ben ne hissetmiştim acaba? Ben bir anne olarak evlatlarımın bir başkasına anne demesi beni kahrederdi herhalde. Annem de böyle hissetmiştir. O yolculuğa çıktığı zaman geri döndüğünde böyle bir şeyle karşılaşacağı hiç aklına gelmiş miydi? Çıktığı göç yolculuğunda onu nelerin beklediğini, hangi zorluklarla karşılaşacağını ve tüm yaşayacağı zorluklara değip değmeyeceği hakkında bir tahmini var mıydı? Bilmiyorum. Daha kendisi 17 yaşındayken, dünyayı tam da adlandıramadığı, hayat tecrübesi sadece yaşadığı köy olan biri için ne gibi zorluklar bekliyordu onu? Bir tahmini var mıydı? Bebeklikte yaşadığım eksik anne sevgisi, ilgisi yanında şimdi bu soruların cevapları da eksik kalacak, çünkü annemi kaybedeli 32 yıl oldu.

İkinci defa göçle karşılaşmam altı yaşında, ilkokula başladığım yılda oldu. Fakat bu sefer yalnız değil, üç kardeş olmuştuk. Annem ve babam bir kez daha aynı hayallerle çıkmışlardı göç yolculuğuna. Tek değişiklik, ilkinde bir emanet bırakmışlardı, bu sefer üç. Ha sahi, emanetçi de babaanne değil anneanne idi. Üç kardeş yabancı bir yerde değildik. Ama hiçbir kucak anne kucağı, hiçbir çatı da baba evi gibi değildi.

Bir yıl kadar anne babadan ayrı anneanne evinde yaşamış ve bir gece ansızın, hiç beklemediğimiz, tahmin bile edemediğimiz o gece anne ve babam geri gelmişlerdi. Bizlere sarılıyor, ağlıyor ve şükrediyorlardı. Anlam veremedim bu davranışlarına. Sonra öğrendim tabii sebebini. Bizimkilerden son mektup ellerine ulaşmış ve bu mektupta birimizi kaybettikleri ve diğerlerinin de hasta olduğu, belki de birimizi daha kaybedebilecekleri yazılıymış. Bunu okur okumaz apar topar uçağa binip gelmişler. Bizleri sağlıklı görünce de Allah'a şükretmişler. Mektubun bu şekilde gönderilme sebebi de Almanya'dan gelen birinin "***şayet mülteci olarak başvuruları kabul olursa bir daha geri dönemezler ve bu çocuklar da sizin başınıza kalır***" diye yanlış bilgi vermesi olmuş. Anneannem de bu sorumluluktan korkmuş. O zamanki iletişim aracı acı bir mektup ile bu işi halletmiş.

Göç benim hayatımda üçüncü defa evlilik ile çıktı karşıma. Bu dünyada son karşılaşma olur inşallah. Göç hep hayatımda oldu ve hayatıma yön verdi. Yani göçü anlatacak, bir



göçmenin duygularını anlayacak kadar tanıdık bana.

Benim hikâyeme benzer veya çok daha farklı ne göç hikâyeleri vardır. Kimi bizimkiler gibi iyi bir gelecek için göç eder, kimi doğup yaşadığı ülkeyi beğenmez, kimi okumak için, kimi evlilik ile, kimi doğal afetler sebebi ile kimisi de savaşlar sebebi ile göç eder veya etmek zorunda kalır. Her ne sebeple olursa olsun göç, insan psikolojisini etkiler. Çünkü göç sadece fiziksel bir yer değiştirme değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik bir süreçtir. Göçle muhatap olanlar en iyi bilirler bu süreçleri!

Göçmenler, yeni bir ülkeye, kültüre uyum sağlama sürecinde zorluk yaşarlar. Bunun başlıca nedenleri: Dilin, mekânın, kültürün, insanların, doğanın yabancı olmasıdır. Kısaca alışık oldukları, tanıdık olan her şeyi terk ettikleri yerde *(vatan)* bırakmak; kendilerini yalnız hissetmelerine, sosyal uyumda zorluk yaşamalarına, yabancılık ve kendini değersiz görme gibi duygularla başa çıkamama gibi problemlerle karşılaşmalarına neden olur. Bu duygular yoğun strese neden olabilir ve bazı durumlarda anksiyete ve depresyon gibi ruhsal sağlık sorunlarına yol açabilir. Hele de göçmen olan kişide özel bazı engeller de varsa, bu saydıklarımızın ve daha başka sorunların olma ihtimali, olmama ihtimalinden daha da yüksektir.

Yukarıda saydığımız oluşabilecek olumsuz göç psikolojisini asgariye çekmek için sosyal destek, uyum sürecinde önemli bir rol oynar. Etkili sosyal destek, düşük benlik saygısı ve aile işlevlerinde bozukluk gibi depresyonla ilişkili faktörleri azaltabilir. Bunun için başvurulacak ilk mecra tabii ki kendini anlayabilecek, aynı dili konuşan, aynı kültüre mensup hemşerileri ile iletişim halinde olmaktır. Göç alan ülkeler politikalarında bu imkânları oluşturacak sosyal alanlar, projeler inşa etmelidir.

İkinci adım olarak dil sorunu çözüldüğü zaman, göç eden kişiler göç ettikleri topluma daha kolay uyum sağlamaya başlarlar. Yeni kültürün dilini konuşabilmek; o toplumu anlamayı, kendini ifade etmeyi, iletişim kurmayı, yol ve yöntemi öğrenmeyi kolaylaştırır. Böylelikle göçmen olan kişinin kendine olan güveni artar. O topluma ait olduğunu hisseder. Aksi takdirde bir yabancı olarak kabullenilmemek, kendinde hep bir eksiklik hissetmesine, vatan özlemi çekmesine neden olabilir ve tüm bunlarla birlikte psikolojik yönden ruh sağlığını etkileyebilir, bireysel çöküntü yaşamasına neden olabilir.

Göç, sadece göçmenleri değil, aynı zamanda göç edilen toplumu da etkiler. Farklı kültürlerden gelen insanların bir arada yaşaması, toplumsal dinamikleri değiştirir. Bu durum bazen kültürel çatışmalara ve uyum sorunlarına yol açabilir. Ancak aynı zamanda kültürel zenginlik ve çeşitlilik de sağlar.

Göç kısa vadede çözülebilecek bir sorun değildir. Göçün etkileri uzun yıllar devam edebilir. Hatta ikinci ve üçüncü kuşak göçmenler bile kimlik ve aidiyet sorunları yaşayabilirler. Bu nedenle göç alan ülkeler, göç politikaları oluştururken sadece kısa vadeli değil, uzun vadeli etkileri de göz önünde bulundurmak durumundadırlar.

Dünya genelinde göç hareketliliği, dünyanın kendi etrafında dönmesi gibi hiç durmadan devam ediyor.

İstatistiklere göre, göç hareketlerinin küresel ölçekte önemli bir olgu olduğunu ve farklı ülkelerin çeşitli nedenlerle göçmenler için çekim merkezi haline geldiğini gösteren rakamlardır.

Sonuç

Göç, insanlık tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır ve gelecekte de devam edecektir. Küreselleşen dünyada farklı kültürlerin bir arada yaşaması kaçınılmazdır. Karmaşık bir süreçtir ve hem göçmenler hem de ev sahibi toplum üzerinde derin etkileri vardır. Bu nedenle göçün sosyolojik ve psikolojik etkilerini anlamak ve bu doğrultuda etkili entegrasyon politikaları geliştirmek, daha uyumlu ve kapsayıcı toplumlar oluşturmak için kritik öneme sahiptir.

2023-2024 verilerine göre dünyadaki göç oranları

Amerika Birleşik Devletleri: 45.785.090 göçmen ile dünya genelindeki toplam göçmen nüfusunun % 19,8'ini barındırmaktadır (Wikipedia).

Almanya: 9.845.244 göçmen ile dünya genelindeki göçmenlerin % 4,3'ünü ağırlamaktadır (Wikipedia). Almanya, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası imzaladığı işgücü anlaşmaları ve sanayi hamlesiyle göçmenler için cazip bir ülke haline gelmiştir.

Suudi Arabistan: 9.060.433 göçmen ile dünya genelindeki göçmenlerin % 3,9'unu barındırmaktadır (Wikipedia). Suudi Arabistan, özellikle ekonomik nedenlerle bölge ülkelerinden göç almaktadır.

Rusya: 11.048.064 göçmen ile dünya genelindeki göçmenlerin % 4,8'ini ağırlamaktadır (Wikipedia).

Birleşik Arap Emirlikleri: 7.826.981 göçmen ile dünya genelindeki göçmenlerin % 3,4'ünü barındırmaktadır (Wikipedia).